

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд на тема :

„Музикални възприятия при деца от 3 до 10-годишна възраст“,

Мария Мирчева, докторант към катедра Музика, ФНПП

Рецензент : доц. д-р Адриан Георгиев

Дисертационният труд е в обем от 171 стр., разпределени в увод три глави, заключение, списък с литература, публикации и приноси моменти. Представеният автореферат отразява напълно съдържанието на дисертацията.

Като част от уводните бележки е определена целта и задачите на разработката. Тук бих препоръчал малко по-голяма прегледност, прецизност и уточняване на понятията – цел на разработката, организация на методическата част, задачи и т.н. Например целта на дисертационният труд в началото на увода е посочена (на стр. 10) като „...Целта при разработването на *Музикално ателие* е да бъдат изяснени предпоставките, нужни за поставяне на детето в центъра на възпитателно-образователния процес и за превръщането му от пасивен в активен участник“. Приемам, че така се прави връзка с разработената методика, и целта на дисертационният труд. Съвсем накрая в увода е дадена и още една формулировка на целта на разработката но вече като задача (стр.12) „...Основна задача на разработката е подробно представяне на методиката *Музикално ателие*. Представяне на практическото ѝ експериментиране и след това анализ на натрупания методически опит“. В този смисъл бих желал да видя и по ясно изразена **работна хипотеза**, която (в хода на изследването, и анализа на получените резултати) да бъде защитена. Ясно са определени задачите за разработване, които ще изяснят спецификата на разглежданите възраст и музикални възприятия.

В първата глава „ Възприятия в детска възраст“ се дава теоретичната обосновка на проблема, в частност музикалното възприятие като част от възприятията, както и другите процеси – мислене, памет, внимание, воля, въображение, фантазия, емоция . Разгледани са също така и някои възрастови особености на развитието на децата.

За отправна точка Мария Мирчева поставя идеите на Кабалевски за уважение и вяра не само в интелектуалните сили на човека, но и в неговите духовни сили и способности. Важна е постановката му, че детето *„в рамките на възрастта си е съвсем пълноценен човек – със свой индивидуален характер, със свои особености на мисленето, със свой тип емоционалност, със свое отношение към света.“*

По нататък в разработването на дисертационният труд се прави обстоен преглед, анализ, както и авторски коментари на някои публикации по темата, от български и чужди автори, датирани от 1924 до сега (според приложеният списък с цитирана и използвана литература).

Според Мария Мирчева етапите през които детето преминава през своето съзряване са свързани, както със спецификите във физиологията, така и с психологическото израстване. Настоящата разработка разглежда възрастта от 3 до 10 години, според Мария Мирчева обаче това не изключва и не подценява по важност останалите периоди. Тя приема, че в етапа преди 3 години, детето поставя основите на своята двигателна, лингвистична, социална и поведенческа култура, но в етапа след 10 години, детето преработва натрупания до този момент опит, който прераства в желание за социален статус, търсене на определено място в обществото, ориентация за бъдеща професионална реализация. Ето защо разглежданата от нея възраст се оказва от изключителна важност. Именно там се формират всички нужни качества за ползотворното развитие на личността.

Глава втора описва методиката, наричана от нея *Музикално ателие*, която в комплексната си форма по същество е нова методика, в съзвучие с модерните тенденции в САЩ и Европа. Чрез свирене на инструменти, пеене и танцуване, рисуване и рецитиране, се стимулира индивидуалното въображение, пластичните и слуховите качества, артистичността и творчеството у децата. Чрез използване на елементи от различни техники

на преподаване и обединяването им в методиката се цели обхващане на деца от детски градини и общообразователни училища. В представената методика се търси отговор на следните въпроси:

- 1 По какъв начин се променят възприятията на децата в различна възраст?
- 2 Как изкуството и в частност музиката допринася за това?
- 3 Възможно ли е чрез целенасочени занимания с изкуство да бъдат развити вродени качества?
- 4 Заниманията с изкуство допринасят ли за подобряване на социалните умения и увеличават ли емоционалните компетентности?
- 5 Намаляват ли заниманията с изкуство агресията и хиперактивността при децата, и от друга страна, спомагат ли за развитието на внимание, памет и воля?
- 6 Каква е ролята на семейството, възпитателите-педагози, връстниците, културната среда, обществото във формирането на детската личност?
- 7 Учим ли децата си да бъдат мотивирани и трудолюбиви, с творческа нагласа към живота?
- 8 Какво е приложението на занимания в духа на изкуството в днешната високотехнологична и динамична среда?

Според Мария Мирчева методиката *Музикално ателие* в замисъла и изпълнението си е арт-педагогика. Тя носи своя алтернативен дух в своята същност и изисква не само лично детско желание, но и родителски ангажимент за записване в заниманията. Тъй като методиката не е част от държавната образователна система си позволява да експериментира нови методи и подходи в работата. Целта е повишаване качеството на образованието и възпитанието на младото поколение, като се разгръщат творческите възможности на децата. Методиката се базира на музика, но в уроците тя се съчетава с рисуване, танцуване, рецитиране, „изработване“ на инструменти, театър. Според нея, всяко дете има свое предпочитание към някое от тези изкуства. Съчетавайки ги в един урок, *Музикално ателие* позволява на децата да започнат да възприемат изкуството като

съвкупност от множество интересни и увлекателни занимания, с връзка помежду им, с възможности за преходи от едно към друго. Играта тук се явява стимул за креативност, свобода на мисълта и прояви на фантазията от една страна, а от друга – на сръчността и ефирност на движенията.

Нуждата от творческа игра Мария Мирчева свързва и с казаното в първа глава, че ако пътят към откриване на заложите преминава през проявлението на дадена способност, то в заниманията ни това твърдение намира своето място и чрез работа в посока определени творчески заложи да намерят своето проявление и в подходяща среда да се превърнат в компетентност. В игрите в *Музикално ателие*, понятия като „вярно“ и „грешно“ не съществуват. Целта е децата, като част от единен творчески процес, да се докоснат до изкуството и така то да стане част от живота им. Не задължително като професия, а като начин на взаимодействие между вътрешния и външния свят. Мария Мирчева прави извод, който е валиден за всички занимания в *Музикално ателие*: играта е освен приятно занимание за децата, но и нещо много сериозно. В играта децата учат, но този процес се отличава с огромна лекота, свобода и способност да погълне вниманието им във всеки един момент на тяхното ежедневие. Малките неуспехи в процеса на играта, не влизат в ползрението на детското внимание. Най-важното е всичко да завърши „добре“ и така всеки участник ще изпита чувства на радост и задоволство. А игрите с изкуството се превръщат и в незамени помощник в преодоляването на комплекси, стереотипи и заучено поведение.

Както бе споменато вече, методиката *Музикално ателие* се базира главно на музика, като под някаква форма тя присъства във всички игри. Неповторимото преживяване е подсилено и от елементи от театъра, танца и рисуването. Чрез увлекателните игри в *Музикално ателие*, децата неусетно получават познание, като наученото остава трайно свързано към представите им за всички сфери на живота. Според Мария Мирчева, ако успеем да уловим характерното желание на децата на драго сърце и без предразсъдъци да се потопят в играта, да търсят в нея интересните неща, способни по своя неповторим и искрен начин да им се радват, то ще направим подобен род занимания освен търсени и нужни, но и даващи дълготрайни личностни позитивни резултати. Мария Мирчева многократно изразява мнението си, че точно чрез модерни и иновативни,

интерактивни методики, възпитателно-образователния процес се превръща в полифункционален и силно изграждащ. В него децата откриват и развиват по един емоционален начин своите способности, личните си заложби и дарби. Придобиват умения и оформят представите си, но и в един по-общ план се научават да мислят, да са волеви и трудолюбиви, както и да умеят да се концентрират и да използват паметта си. Това несъмнено ги превръща в самостоятелни, отговорни и справедливи личности, толерантни хора, които са способни да проявяват уважение и към другите. Не на последно място децата се превръщат в креативни, използващи въображението си творчески личности, търсейки начин да изразят индивидуалността си в хармонията на групата. Чрез увлекателните игри в *Музикално ателие*, те неусетно получават познание, като наученото остава трайно свързано към представите им за всички сфери на живота.

Като имам предвид казаното по-горе, считам, че дисертацията напълно съответства по форма и съдържание на изискванията за получаване на образователната и научна степен "доктор" по Научната специалност Педагогика на обучението по 1.3. (Методика на обучението по музика) .

В този смисъл, препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да гласуват за присъждане на тази степен на Мария Мирчева, като желая успех в бъдещите и научни разработки.

13.03.2016г.

подпис:.....

Доц.д-р Адриан Георгиев